Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
M. WATHELET
fremsat den 26. maj 2016 [1]

Sag C-294/15

Edyta Mikołajczyk
mod
Marie Louise Czarnecka,
Stefan Czarnecki

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Sąd Apelacyjny w Warszawie (appeldomstolen i Warszawa, Polen))

»Præjudiciel forelæggelse — retligt samarbejde i civile sager — kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar — forordning (EF) nr. 2201/2003 — artikel 1, stk. 1, litra a) — materielt anvendelsesområde — begæring om omstødelse af et ægteskab indgivet af tredjemand efter en af ægtefællernes død — artikel 3, stk. 1 — kompetence for retterne i den begærendes opholdsmedlemsstat til behandling af en sådan begæring«

I – Indledning

1. Den foreliggende præjudicielle anmodning vedrører fortolkningen af artikel 1, stk. 1, litra a), artikel 1, stk. 3, og artikel 3 i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 [2] (herefter »forordning nr. 2201/2003«).

2. Anmodningen vedrører særligt anvendelsen af denne forordning på sager om omstødelse af ægteskab, der anlægges af tredjemand efter en af ægtefællernes død.

II – Retsforskrifter

3. Det hedder i ottende betragtning til forordning nr. 2201/2003, at »[f]or så vidt angår retsafgørelser vedrørende skilsmisse, separation og omstødelse af ægteskab bør denne forordning kun vedrøre opløsningen af ægteskabelige forbindelser og følgelig ikke vedrøre spørgsmål såsom skilsmissegrunde og ægteskabets formueretlige virkninger eller andre accessoriske spørgsmål«.

1 — Originalsprog: fransk.

2 — EUT L 338, s. 1. I nærværende forslag til afgørelse henviser jeg til affattelsen af forordning nr. 2201/2003 som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 2116/2004 af 2.12.2004 (EUT 2004, L 367, s. 1).

4. Artikel 1, stk. 1 og 3, angiver anvendelsesområdet for forordning nr. 2201/2003 således:

»1. Denne forordning finder anvendelse på det civilretlige område, uanset domsmyndighedens art, for spørgsmål vedrørende:

a) skilsmisse, separation og omstødelse af ægteskab

[…]

3. Denne forordning finder ikke anvendelse på spørgsmål vedrørende:

a) fastlæggelse eller bestridelse af forældre-barn-forhold

b) afgørelser om adoption, adoptionsforberedende foranstaltninger, omstødelse af adoption eller ophævelse af adoptivforhold

c) barnets for— og efternavne

d) myndighed

e) underholdspligt

f) truster og arv

g) foranstaltninger, der er truffet som følge af strafbare handlinger begået af børn

[…]«

5. Forordningens artikel 3, der bærer overskriften »Generel kompetence«, bestemmer:

»1. Kompetencen til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende skilsmisse, separation og omstødelse af ægteskab ligger hos retterne i den medlemsstat:

a) på hvis område

   — ægtefællerne har deres sædvanlige opholdssted, eller

   — ægtefællerne havde deres sidste sædvanlige opholdssted, for så vidt en af dem stadig opholder sig dér, eller

   — sagsøgte har sit sædvanlige opholdssted, eller

   — en af ægtefællerne, i tilfælde af fælles begæring, har sit sædvanlige opholdssted, eller

   — sagsøgeren har sit sædvanlige opholdssted, hvis vedkommende har opholdt sig dér i mindst et år umiddelbart forud for indgivelsen af begæringen, eller

   — sagsøgeren har sit sædvanlige opholdssted, hvis vedkommende har opholdt sig dér i mindst seks måneder umiddelbart forud for indgivelsen af begæringen og er statsborger i den pågældende medlemsstat eller, for så vidt angår Det Forenede Kongerige og Irland, har »domicil« dér

b) hvis nationalitet begge ægtefæller har, eller, for så vidt angår Det Forenede Kongerige og Irland, hvor begge ægtefæller har »domicil«.

2. I denne forordning svarer udtrykket »domicil« til det domicilbegreb, der anvendes i Det Forenede Kongeriges og Irlands retssystemer«.

III – Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

6. De faktiske omstændigheder, som den foreliggende sag angår, er usædvanlige og strækker sig flere årtier tilbage i tiden.

7. Edyta Mikołajczyk anlagde den 20. november 2012 for Sąd Okręgowy w Warszawie (regional domstol i Warszawa, Polen) en sag angående omstødelse af ægteskabet mellem Stefan Czarnecki og Marie Louise Czarnecka (født Cuenin), der var blevet indgået den 4. juli 1956 for giftefogeden på rådhuset i 16. arrondissement i Paris (Frankrig). Hun oplyste, at hun var testamentarisk arving efter Stefan Czarneckis første ægtefælle, Zdzisława Czarnecka, der afgik ved døden den 15. juni 1999.

8. Ifølge Edyta Mikołajczyk er ægteskabet mellem Stefan Czarnecki og Zdzisława Czarnecka, der blev indgået for giftefogeden i byen Poznan (Polen) den 13. juli 1937, aldrig blevet opløst, således at det senere ægteskab, der blev indgået mellem Stefan Czarnecki og Marie Louise Czarnecka, er et bigamisk forhold.

9. Omstødelsessagen er blevet anlagt mod Stefan Czarnecki og Marie Louise Czarnecka. Stefan Czarnecki afgik ved døden den 3. marts 1971, hvorfor der er blevet udpeget en procesværge til at repræsentere ham under denne sag; procesværgen tilsluttede sig de af Marie Louise Czarnecka nedlagte påstande.

10. Marie Louise Czarnecka har gjort gældende, at Sąd Okręgowy w Warszawie (regional domstol i Warszawa) savner kompetence og har nedlagt påstand om, at omstødelsessagen afvises. For så vidt angår sagens realitet har hun nedlagt påstand om frifindelse i det hele, idet sagen er grundløs.

11. Ved kendelse af 9. september 2013 afviste Sąd Okręgowy w Warszawie (regional domstol i Warszawa) indsigelsen om manglende kompetence, og ingen af parterne har påkæret kendelsen.

12. Ved dom af 13. februar 2014 fastslog retten, at ægteskabet mellem Stefan Czarnecki og Zdzisława Czarnecka var blevet opløst ved skilsmisse ved en afgørelse truffet af de polske retsinstanser den 29. maj 1940, hvorfor den fandt, at sagen vedrørende omstødelse af ægteskabet var grundløs.

13. Edyta Mikołajczyk har appelleret denne dom til Sąd Apelacyjny w Warszawie (appeldomstolen i Warszawa, Polen).

14. Under appelsagens behandling tilkendegav retten, at den nærede tvivl om de polske retsinstansers internationale kompetence til at påkende tvisten i hovedsagen med hjemmel i artikel 1 og 3 i forordning nr. 2201/2003. Sąd Apelacyjny w Warszawie (appeldomstolen i Warszawa) besluttede derfor at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er sager om omstødelse af et ægteskab efter en af ægtefællernes død omfattet af anvendelsesområdet for [forordning nr. 2201/2003]?

2) Hvis det første spørgsmål besvares bekræftende: Omfatter anvendelsesområdet for [forordning nr. 2201/2003] også sager om omstødelse af et ægteskab, som er anlagt af en anden person end en af ægtefællerne?

3) Hvis det andet spørgsmål besvares bekræftende: Kan rettens kompetence i sager om omstødelse af et ægteskab, som er anlagt af en anden person end en af ægtefællerne, støttes på de i [...] artikel 3, stk. 1, litra a), femte og sjette led, [i forordning nr. 2201/2003] anførte grundlag?«

IV – Retsforhandlingerne for Domstolen

15. Anmodningen om præjudiciel afgørelse blev indleveret til Domstolen den 17. juni 2015.

16. Den polske og den italienske regering samt Europa-Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg. Ingen af parterne i hovedsagen eller intervenienterne i sagen for Domstolen har anmodet om, at der afholdes mundtlig forhandling. Domstolen anser sagen for tilstrækkeligt oplyst til, at den kan træffe afgørelse, uden at der foretages mundtlig forhandling.

V – Vurdering

A – *Det første præjudicielle spørgsmål*

17. Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, hvorvidt forordning nr. 2201/2003 finder anvendelse på sager om omstødelse af et ægteskab, der er blevet anlagt efter, at en af ægtefællerne er afgået ved døden.

18. Den forelæggende ret gentager i sin anmodning om præjudiciel afgørelse i vidt omgang de faktiske omstændigheder, som blev fastslået af Sąd Okręgowy w Warszawie (regional domstol i Warszawa), herunder at ægteskabet mellem Stefan Czarnecki og Zdzisława Czarnecka var blevet opløst ved skilsmisse i 1940 [3], hvorfor det ud fra en umiddelbar betragtning forekommer mig, at den sag, der har givet anledning til det foreliggende præjudicielle spørgsmål, formentlig savner grundlag.

19. Det er imidlertid ikke muligt at behandle dette realitetsspørgsmål, før end der taget stilling til spørgsmålet om, hvorvidt de polske retsinstanser har international kompetence til at påkende tvisten i hovedsagen. Dette spørgsmål er netop genstanden for den foreliggende præjudicielle anmodning.

20. Ifølge den forelæggende ret er den omstændighed, at artikel 1, stk. 1, litra a), i forordning nr. 2201/2003 finder anvendelse på civilretlige spørgsmål i forbindelse med omstødelse af ægteskab, ikke i sig selv afgørende.

21. Retten henviser til, at denne forordning ophævede Rådets forordning (EF) nr. 1347/2000 af 29. maj 2000 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager samt i sager vedrørende forældremyndighed over ægtefællernes fælles børn [4]. Grundlaget for sidstnævnte forordning var en »konvention udarbejdet på grundlag af artikel K.3 i traktaten om Den Europæiske Union, om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager« [5].

22. Selv om de bestemmelser, som den foreliggende sag angår, i vidt omfang svarer til bestemmelserne i denne konvention, der heller ikke udelukker nogen form for sager angående omstødelse af ægteskab fra sit anvendelsesområde, har den forelæggende ret henvist til punkt 27 i professor Borrás' forklarende rapport til konventionen, som blev godkendt af Rådet den 28. maj 1998 [6], hvorefter »[d]et gjaldt om at fastsætte kriterier for kompetencen i ægteskabssager uden at inddrage den situation – som ligger uden for konventionens anvendelsesområde – hvor der i forbindelse med en omstødelsesbegæring skal tages stilling til et ægteskabs gyldighed, efter at den ene eller eventuelt

3 — Dette indebærer, at Stefan Czarneckis andet ægteskab, som blev indgået med Marie Louise Czarnecka i 1956, ikke var et bigamisk forhold.

4 — EFT 2000, L 160, s. 19.

5 — EFT 1998, C 221, s. 1.

6 — EFT 1998, C 221, s. 27 herefter »professor Borrás' forklarende rapport«.

begge ægtefæller er afgået ved døden. Sådanne sager opstår for det meste som præjudicielle spørgsmål i tilknytning til arvesager. I sådanne tilfælde skal der træffes afgørelse efter de internationale instrumenter, der er gældende på området [...] eller efter den berørte medlemsstats interne retsregler, hvis disse indeholder hjemmel hertil« [7].

23. Ifølge den polske og den italienske regering er sager om omstødelse af ægteskab, der rejses efter at en af de to ægtefæller er afgået ved døden, ikke omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 2201/2003, da den ægteskabelige forbindelse, som sagen angår, som følge af en af ægtefællernes død ikke længere foreligger på tidspunktet for sagens anlæg.

24. Ifølge disse regeringer angår omstødelsessagen, når ægteskabet er ophørt, ikke i første række spørgsmål vedrørende fysiske personers status, men, som i den foreliggende sag, formueretlige spørgsmål i forbindelse med behandlingen af en arvesag.

25. Som begrundelse for deres holdning støtter den polske og den italienske regering sig ligeledes på punkt 27 i professor Borrás' forklarende rapport.

26. I lighed med Kommissionen finder jeg derimod, at forordning nr. 2201/2003 finder anvendelse på alle sager om omstødelse af ægteskab, selv om en af ægtefællerne er afgået ved døden, og dette uanset muligheden for, at denne sag, som det er tilfældet i tvisten i hovedsagen, står i forbindelse med en arvetvistighed.

27. I modsætning til, hvad den italienske regering har anført, indebærer den omstændighed, at den omstødelsessag, som tvisten i hovedsagen angår, vedrører et ægteskab, der allerede er ophørt som følge af en af ægtefællernes død, ikke, at denne sag ikke er omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 2201/2003. Dødsfaldet bevirker således, at ægteskabet ophører ex nunc, mens formålet med en omstødelsessag er at opnå ugyldighed ex tunc. Der kan således være en interesse i at få omstødt et ægteskab, selv efter at det er ophørt som følge af en af ægtefællernes død.

28. Som Kommissionen har påpeget, levner ordlyden af artikel 1, stk. 1, litra a), i forordning nr. 2201/2003 i øvrigt ikke plads for nogen tvivl om, at denne forordning er anvendelig på en sag om omstødelse af ægteskab, som den tvisten i hovedsagen angår. Bestemmelsen fastslår utvetydigt, uforbeholdent og ubetinget, at »[d]enne forordning finder anvendelse på [...] omstødelse af ægteskab [...]«. Sager om omstødelse af ægteskab, når en af ægtefællerne er afgået ved døden, er endvidere ikke nævnt blandt de områder, der ifølge samme bestemmelses stk. 3 udtrykkeligt er udelukket fra anvendelsesområdet for forordning nr. 2201/2003.

29. For så vidt angår de argumenter, der bygger på punkt 27 i professor Borrás' forklarende rapport, bemærkes, at ikke alene er den konvention, som rapporten er bilagt, aldrig trådt i kraft, men forholdet er endvidere, som Kommissionen har fremhævet, at professor Borrás ikke giver nogen forklaring på denne udelukkelse.

30. Hertil kommer, som Kommissionen har anført, at forordning nr. 2201/2003 har til formål at sikre Den Europæiske Unions borgere en høj grad af forudsigelighed og retsklarhed for så vidt angår kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager, der har international karakter. Det ville derfor være i strid med ånden i og formålet med denne forordning at udelukke sager om omstødelse af ægteskab fra dens anvendelsesområde for det tilfælde, at en af ægtefællerne er afgået ved døden.

7 — Aktuelt er kompetencespørgsmål i forbindelse med arv som følge af dødsfald reguleret af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 650/2012 af 4.7.2012 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser vedrørende arv, og om accept og fuldbyrdelse af officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv og om indførelse af et europæisk arvebevis (EUT 2012, L 201, s. 107).

31. Det fremgår endelig af ottende betragtning til forordningen, at »[f]or så vidt angår retsafgørelser vedrørende [...] omstødelse af ægteskab bør denne forordning kun vedrøre opløsningen af ægteskabelige forbindelser og følgelig ikke vedrøre spørgsmål såsom skilsmissegrunde og ægteskabets formueretlige virkninger eller andre accessoriske spørgsmål«.

32. I modsætning til, hvad den polske og den italienske regering har anført, betyder denne betragtning ikke, at forordning nr. 2201/2003 ikke finder anvendelse på sager om omstødelse af et ægteskab, når en eller begge ægtefæller er afgået ved døden. Den fastslår derimod, at forordningen for så vidt angår denne søgsmålstype kun finder anvendelse på spørgsmål om opløsning af ægteskabelige forbindelser og følgelig ikke på ægteskabets formueretlige virkninger, som f.eks. arv, hvilket i øvrigt udtrykkeligt er udelukket fra den nævnte forordnings anvendelsesområde ved dens artikel 1, stk. 3, litra f).

33. Selv om forordning nr. 2201/2003 kan begrunde en rets kompetence til som her at træffe afgørelse om gyldigheden af ægteskabet mellem Stefan Czarnecki og Marie-Louise Czarnecka, finder den ikke anvendelse på spørgsmål i forbindelse med arven efter Stefan Czarnecki og hans første ægtefælle, Zdzisława Czarnecka, som Edyta Mikołajczyk angiveligt er testamentarisk arving efter.

34. Af disse grunde foreslår jeg Domstolen at besvare det første spørgsmål med, at sager om omstødelse af et ægteskab, som er anlagt efter, at en af ægtefællerne er afgået ved døden, er omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 2201/2003.

B – *Det andet præjudicielle spørgsmål*

35. Med sit andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, hvorvidt anvendelsesområdet for forordning nr. 2201/2003 ligeledes omfatter sager om omstødelse af ægteskab, der er blevet anlagt af en anden person end en af ægtefællerne.

36. I denne forbindelse har den forelæggende ret anført, at professor Borrás' forklarende rapport er tavs for så vidt angår eventuel udelukkelse af omstødelsessager, som iværksættes af en anden person end en af ægtefællerne. Retten har ligeledes anført, at teorien er uklar, for så vidt som artikel 3 i forordning nr. 2201/2003 ifølge visse forfattere stiltiende udelukker enhver anvendelse af forordningen på sager om omstødelse af ægteskab, der iværksættes af tredjemand, mens andre finder, at denne mulige anvendelse af forordningen bør anerkendes for så vidt angår sager om omstødelse af ægteskab, der iværksættes af det offentlige eller af en tredjemand, der har en retlig interesse, hvorved det imidlertid alene er forordningens artikel 3, stk. 1, litra a), første til fjerde led, og artikel 3, stk. 1, litra b), der kan finde anvendelse i en sådan processuel konstellation.

37. Den polske og den italienske regering er enige om, at forordning nr. 2201/2003 ikke finder anvendelse på sager om omstødelse af ægteskab, der er blevet iværksat af en anden person end en af ægtefællerne. Til støtte for denne antagelse har den polske regering gjort gældende, at flere af de kompetenceregler, der er opregnet i forordningens artikel 3, stk. 1, litra a), henviser til ægtefællernes – fælles eller separate – sædvanlige opholdssted som begrundelse for, at det udelukkende er ægtefællerne, der er henvist til som parter i en sag om omstødelse af ægteskab.

38. Jeg går ligesom Kommissionen ind for en fortolkning, som er tro mod ordlyden af artikel 1 og 3 i forordning nr. 2201/2003, og som ikke lader dens anvendelse på sager om omstødelse af ægteskab afhænge af sagsøgerens identitet.

39. Det bemærkes endvidere, at selv om det er korrekt, at ægteskabssager har en personlig karakter, findes der sager, som tvisten i hovedsagen, hvor en tredjemand kan have en retlig interesse, og der er ikke nogen begrundelse for at hindre denne tredjemand i at gøre denne interesse gældende, idet den ikke skal vurderes på grundlag af forordning nr. 2201/2003, men på grundlag af gældende national ret.

40. Den omstændighed, at visse af de kompetenceregler, der er opregnet i artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning nr. 2201/2003, henviser til ægtefællernes sædvanlige opholdssted, er uden betydning for, hvorledes det andet spørgsmål skal besvares, da den omstændighed, at retten på ægtefællernes sædvanlige opholdssted er tillagt international kompetence i sager om omstødelse af ægteskab, ikke udelukker, at tredjemand kan anlægge sag her i overensstemmelse med forordningens bestemmelser.

41. Af disse grunde foreslår jeg Domstolen at besvare det andet spørgsmål med, at anvendelsesområdet for forordning nr. 2201/2003 omfatter sager om omstødelse af ægteskab, der anlægges af en anden person end en af ægtefællerne.

C – *Det tredje præjudicielle spørgsmål*

42. Med sit tredje spørgsmål spørger den forelæggende ret Domstolen om, hvorvidt kompetencen for en ret i en medlemsstat, for hvilken der er anlagt en sag om omstødelse af ægteskab af en anden person end ægtefællerne, kan støttes på de kompetenceregler, der er anført i artikel 3, stk. 1, litra a), femte og sjette led, i forordning nr. 2201/2003.

43. Ifølge den forelæggende ret kan anvendelsen af disse bestemmelser føre til, at polske retsinstanser tillægges kompetence til at undersøge gyldigheden af et ægteskab, der blev indgået i Frankrig, alene på grundlag af sagsøgerens, Edyta Mikołajczyks, opholdssted, som, til forskel fra ægtefællernes, er i Polen og er uden tilknytning til ægtefællernes opholdssted.

44. Ifølge den italienske regering skal de i artikel 3, stk. 1, litra a), femte og sjette led, i forordning nr. 2201/2003 anførte kriterier forstås således, at de udelukkende henviser til den sagsøgende ægtefælle, idet retten på det sted, hvor sagsøgeren har sædvanligt ophold, heri udpeges som værneting.

45. Regeringen støtter sig herved på punkt 32 i professor Borrás' forklarende rapport, hvorefter valget af andre kompetenceregler end ægtefællernes sædvanlige opholdssted, var begrundet i visse medlemsstaters ønske om ikke at gøre adgangen til retshjælp særlig vanskelig for ægtefæller, der som følge af en ægteskabelig krise er vendt tilbage til det land, hvor de havde bopæl før ægteskabet.

46. I lighed med den italienske regering finder Kommissionen, at en ordlydsfortolkning af de omhandlede bestemmelser, der giver de polske retter mulighed for at fastslå deres internationale kompetence til at træffe afgørelse i en sag om omstødelse af et ægteskab, som er indgået i Frankrig, og som er anlagt af tredjemand, strider mod formålet med forordning nr. 2201/2003. Efter Kommissionens opfattelse er det utænkeligt, at EU-lovgiver har haft til hensigt, at udtrykket »sagsøger« kan betegne en tredjemand under en sag om omstødelse af ægteskabet, såfremt denne har en retlig interesse i henhold til national ret. Ifølge Kommissionen er idéen med de kompetenceregler, der er fastsat i denne forordning, at beskytte ægtefællernes interesser, ikke interesserne for tredjemand, der eventuelt kan iværksætte en sådan sag. Såfremt en sådan tredjemand er berettiget til at anlægge en sag af denne art, er den pågældende bundet af de kompetenceregler, der er fastsat af hensyn til ægtefællerne.

47. Jeg kan tilslutte mig den af den italienske regering og Kommissionen anførte opfattelse og argumentation.

48. Det bemærkes endvidere, at Domstolen allerede i præmis 48 i dom af 16. juli 2009, Hadadi (C-168/08, EU:C:2009:474) fastslog, at »artikel 3, stk. 1, litra a) og b), i forordning nr. 2201/2003 [indeholder] flere værnetingsgrundlag, mellem hvilke der ikke er angivet nogen rangorden. Alle de objektive kriterier anført i artikel 3, stk. 1, udgør alternative valgmuligheder«.

49. Domstolen udtalte således i dommens præmis 49, at »systemet med kompetencefordeling indført for sager om opløsning af ægteskab ved forordning nr. 2201/2003 ikke har til hensigt at udelukke, at der samtidig er kompetence for flere retter. Tværtimod er den samtidige eksistens af flere kompetente retter, uden at der angives nogen rangorden mellem disse, udtrykkeligt forudsat«.

50. Det fremgår af disse passager, at en tredjemand, der anlægger sag om omstødelse af et ægteskab, frit kan vælge det værneting, hvor han ønsker at føre sagen, blandt de, der er opregnet i den nævnte forordnings artikel 3, stk. 1, litra a).

51. Selv om tredje, femte og sjette led i denne bestemmelse generelt henviser til sagsøgtes eller sagsøgerens sædvanlige opholdssted, fastslog Domstolen i præmis 50 i dom af 16. juli 2009, Hadadi (C-168/08, EU:C:2009:474), at »[m]ens *kriterierne angivet i artikel 3, stk. 1, litra a), i denne forordning på forskellige måder baserer sig på ægtefællernes sædvanlige opholdssted*, er kriteriet anført i artikel 3, stk. 1, litra b), den »nationalitet, begge ægtefæller har, eller, for så vidt angår Det Forenede Kongerige og Irland, hvor begge ægtefæller har »domicil««[8].

52. Det fremgår klart af den fremhævede passage, at de kompetenceregler, der er opregnet i artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning nr. 2201/2003, ifølge Domstolen er baseret på en eller begge ægtefællers sædvanlige opholdssted.

53. Dette er efter min opfattelse begrundelsen for, at femte led i nævnte artikel 3, stk. 1, litra a), ikke blot fastslår, at retten på sagsøgerens sædvanlige opholdssted har kompetence, men at det tilføjes, at sagsøgeren skal have opholdt sig dér i mindst et år umiddelbart forud for indgivelsen af begæringen. Det samme er tilfældet for så vidt angår bestemmelsens sjette led, ifølge hvilken sagsøgeren skal have opholdt sig dér i mindst seks måneder umiddelbart forud for indgivelsen af begæringen og være statsborger i den pågældende medlemsstat.

54. Hvorfor skulle EU-lovgiver have fastsat disse yderligere kriterier for så vidt angår »sagsøgeren«, hvis der ikke var tale om en af ægtefællerne?

55. Dette er begrundelsen for, at jeg foreslår Domstolen at besvare det tredje spørgsmål med, at artikel 3, stk. 1, litra a), femte og sjette led, i forordning nr. 2201/2003 ikke finder anvendelse på sager om omstødelse af ægteskab, som anlægges af en anden person end en af ægtefællerne.

VI – Forslag til afgørelse

56. Jeg foreslår på baggrund af det ovenfor anførte, at Domstolen besvarer de præjudicielle spørgsmål, som Sąd Apelacyjny w Warszawie (appeldomstolen i Warszawa, Polen) har forelagt, således:

»1) Sager om omstødelse af et ægteskab, som er anlagt efter, at en af ægtefællerne er afgået ved døden, er omfattet af anvendelsesområdet for Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000, som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 2116/2004 af 2. december 2004.

2) Anvendelsesområdet for forordning nr. 2201/2003, som ændret ved forordning nr. 2116/2004, omfatter sager om omstødelse af ægteskab, der anlægges af en anden person end en af ægtefællerne.

8 — Min fremhævelse.

3) Artikel 3, stk. 1, litra a), femte og sjette led, i forordning nr. 2201/2003, som ændret ved forordning nr. 2116/2004, finder ikke anvendelse på sager om omstødelse af ægteskab, som anlægges af en anden person end en af ægtefællerne.«